

čajo, koordinirajo in selekcionirajo. Nadzorujejo izvrševanje odločitev, seznanjajo ministra z najbolj pomembnimi dognanji in pogledi, dajejo predloge, sodelujejo v sprejemanju odločitev. Tretja raven so vodje sektorjev zunanjega ministrstva. To je organizacijsko najbolj pomembna in zahtevna raven, saj pripravlja večino najbolj pomembnih dejavnosti ministrstva in skrbi za njihovo uresničevanje. Četrta raven je zadolžena za koordinacijo predlogov in izvajanje zunanje politike. Sem spadajo vodje oddelkov. Peto raven pa predstavljajo t.i. desk officerji, ki spremljajo posamezne države, pripravljajo gradiva in skrbijo za izvedbo konkretnih korakov. Minister lahko posamezne funkcionarje zadolži za spremljanje posameznih vprašanj, imenuje skupine za posebne naloge ipd. Pomembno je, da so pravila hierarhije vedno jasno postavljena.

Glede diplomatskih in konzularnih predstavništev proučuje avtor kriterije za postavitev njihove mreže, analizira sestavo (vedno več je t.i. diplomatov specialistov, ki prihajajo iz drugih ministerstev in ne iz MZZ) in velikost (velike, srednje in majhne misije). Nove majhne države so razpete med jasnimi zunanje-političnimi prioritetami, ki zahtevajo večje število predstavništev in izredno omejenimi sredstvi, zlasti majhnim številom kadrov. Primerja število in sestavo zaposlenih v misijah Slovenije, Estonije, Litve in Latvije v Washingtonu, na Dunaju in v Stokholmu in ugotavlja razlike ter podobnosti. Predstavlja model sestave diplomatskih in konzularnih predstavništev in model kriterijev za vzpostavitev predstavniške mreže. Meni, da je za nove majhne države 50 misij najbrže zgornja meja, kar zahteva nujen razmislek, kako to omejitev ublažiti z nerezidenčnimi akreditacijami, boljšim izkoriščanjem mednarodnih konferenc za stike z drugimi državami in z večjim naslanjanjem na častne konzulate.

V zaključnem delu (Diplomacije novih majhnih držav in izzivi globalizacije) so povzeta osnovna teoretična proučevanja in empirične ugotovitve tega zanimivega dela. Dodatno je opozorjeno na položaj novih majhnih držav in njihovih diplomacij v spreminjajočih se globalnih tokovih, ki so obele-

ženi predvsem z nadaljevanjem integracijskih procesov. Globalizacija ima nedvomno tri vrste posledic za funkcioniranje diplomatske organizacije, ki bi jih morale nove majhne države vsekakor upoštevati. To so: spremembe v metodah dela; nove, dodatne teme, s katerimi naj bi se ukvarjala diplomacija, in spremembe v načinih predstavljanja. Povečal se je dostop do informacij in njihova ažurnost, zato morajo misije posvečati veliko večjo pozornost njihovemu pojasnjevanju, komentiranju ter ocenjevanju posledic kakšnega dogodka. Diplomacije morajo spremljati vprašanja, ki zadevajo globalno skupnost. Mnoga se lahko rešujejo samo globalno, zato je potrebno globalno razmišljanje, globalni pristop. Vsaka država lahko individualno prispeva k odločanju na globalni ravni. Sploh je v sodobni diplomaciji povečan pomen multilateralizma, čeprav ta ni zamenjal tradicionalnega bilateralizma. Navedena je tudi vrsta dilem in izzivov ugotovljenih med proučevanjem navedene teme, kot možen napotek za bodoča raziskovanja (na primer položaj diplomata v globalizacijskih procesih, bodoči razvoj odnosov med skupinami v novih diplomacijah itd). Opozarja tudi na pomen sociologije diplomacije v interdisciplinarnem proučevanju diplomatske teorije in prakse. Zanimiva je tudi teza, da so nove male države s priključitvijo h globalni skupnosti okrepile svojo neodvisnost.

Izid knjige "Diplomacije novih majhnih držav" sovpada z deseto obletnico neodvisnosti Slovenije. Dobili smo zanimivo in izvirno delo o vzpostavljanju diplomacij novih majhnih držav ter spremljajočih težavah, različnih dilemah in rešitvah, kakršno smo že dolgo potrebovali.

Miro HAČEK

Stane Vlaj

Lokalna samouprava s poudarkom na načelu subsidiarnosti

Visoka upravna šola, Ljubljana 2001

Dr. Stane Vlaj je v zadnjih letih eden vodilnih, pa tudi najproduktivnejših slovenskih

strokovnjakov s področja lokalne samouprave, saj je avtor številnih domačih in tujih člankov. Leta 1998 je v svoji priznani knjigi "Lokalna samouprava - občine in pokrajine" podal celovit in obširen zapis razvojnih, primerjalnih ter drugih vidikov lokalne samouprave v Sloveniji. Avtor je razvoj lokalne samouprave spremljal že v 70. in 80. letih, reformo slovenske lokalne samouprave pa je spremljal kot eden najpomembnejših funkcionarjev v službi za lokalno samoupravo, ki jo je nekaj časa tudi vodil. Ta položaj mu je omogočil unikatno seznanitev s primerjalnimi vidiki razvoja lokalne samouprave znotraj Sveta Evrope, postal pa je tudi izrazit zagovornik dokumentov Sveta Evrope, s katerimi želi ta pospešiti razvoj lokalne samouprave po Evropi, še zlasti pa v nekdanjih socialističnih državah. V zadnjih nekaj letih - od njegovega odhoda iz Službe vlade za lokalno samoupravo na Visoko upravno šolo, na kateri vodi Inštitut za lokalno samoupravo - pa so njegova dela pridobila tudi na teoretični širini in znanstveni kritičnosti.

S tega vidika pomeni novo delo "Lokalna samouprava s poudarkom na načelu subsidiarnosti", ki temelji (tudi) na avtorjevi doktorski disertaciji iz leta 2000, zlasti nadaljevanje in poglobitev del s področja lokalne samouprave. Avtorji s področja lokalne samouprave so se doslej ukvarjali zlasti z reformo lokalne samouprave, njenimi posledicami in posameznimi vidiki sistema lokalne samouprave, medtem ko so bila načela, na temelju katerih je zasnovan evropski koncept lokalne samouprave, močno podcenjena. Eno teh načel, načelo subsidiarnosti, je osnovna nit pričujočega znanstvenega dela. Načelo subsidiarnosti je ključno načelo za razumevanje vloge lokalne samouprave v sodobnih demokracijah. Gre namreč za osnoven način razmišljanja in temeljno merilo presojanja lokalne samouprave v določeni državi. Avtor si je namreč zadal nalogo reevaluacije celotne reforme slovenske lokalne samouprave ravno z vidika omenjenega načela in prišel do nekaterih presenetljivih spoznanj. Nekateri vidiki reforme lokalne samouprave - katere eden ključnih akterjev je bil tudi avtor sam - so se namreč z gledišča načela subsidiarnosti

pokazali kot bistveno odstopanje od splošno priznanih evropskih standardov. Ob pogledu skozi načelo subsidiarnosti, ki ga avtor pojmuje kot osnovno merilo kritičnega razmišljanja o sodobni lokalni samoupravi, se je v slovenski reformi lokalne samouprave pokazala njena nedorečenost in nepopolnost; pokazal se je bistveno večji razkorak med doseženim in zadanim, kot ga je avtor sam pričakoval. Avtorjev dosledni metodološki pristop, tlakovan z načelom subsidiarnosti, v nenavadni igri usode razkrije smiselnost in strokovno-politično globino posameznih potez, storjenih v projektu reforme lokalne samouprave. S tega vidika je najnovejše delo s področja lokalne samouprave nedvomno originalen in svež pristop in predstavlja samostojen znanstveni prispevek k obravnavi problematike lokalne samouprave.

Avtor je skušal svoje delo zastaviti izrazito večplastno, problemsko in kritično hkrati. Delo temelji na pravnih in ustavnopravnih razsežnostih sistema lokalne samouprave. Avtor se je sicer trudil, da bi apriori ne izključil tudi drugih, nič manj pomembnih, a pogosto še veliko bolj zapostavljenih razsežnosti, kot so na primer politološke in sociološke. To mu ni uspelo, vprašanje pa je, ali je v enem samem znanstvenem delu sploh mogoče in hkrati smiselno združiti toliko različnih razsežnosti in pogledov na lokalno samoupravo, ne da bi pri tem izgubili rdečo nit in bralčevo pozornost.

Osrednji del znanstvenega dela je posvečen reformi lokalne samouprave v Republiki Sloveniji ter kritično ocenjen z gledišča načela subsidiarnosti. Pri tem se avtor - kot se nenazadnje od strokovnjaka s področja lokalne samouprave sme pričakovati - ne osredotoča zgolj za nekatere elemente lokalne samouprave, ki so mogoče bolj "popularni", ampak enakovredno obravnava vseh pet elementov, seveda z vidika reforme lokalne samouprave. Problematika širše ravni lokalne samouprave je obravnavana v ločenem poglavju, kar je z vidika ločenosti slovenske in evropske prakse na tem področju smiseln korak, za katerega lahko upamo, da bo prispeval h korakom, ki bodo omogočili čimprejšnjo uvedbo drugega nivoja lokalne samouprave tudi v

Sloveniji. Gre za področje, na katerem se je v Sloveniji v zadnjem letu v relativno zaprtem znanstvenem krogu sicer odprla razprava, a je še vedno izrazito zanemarjeno in nedotaknjeno in na katerem je kritični pristop z vidika načela subsidiarnosti še toliko bolj koristen.

Kljub vsemu doslej zapisanemu menim, da je srčika znanstvenega dela sklepni del, v katerem so podane kritične ugotovitve dejanskega stanja nadgrajene z avtorjevim mnenjem o prihodnjem razvoju lokalne samouprave v Sloveniji ter celo mrežo predlogov nadaljnjih smeri razvoja slovenske lokalne samouprave. S sklepnim delom knjige dobi presoja celotne reforme lokalne samouprave z vidika načela subsidiarnosti, katerega bistvo je, da daje prednost lokalnemu nivoju pred državnim, logično zaokroži-
tev.

Delo dr. Staneta Vlaja "Lokalna samouprava s poudarkom na načelu subsidiarnosti" je uspela znanstvena razprava tako o lokalni samoupravi na splošno, kot tudi o sami reformi lokalne samouprave, katere pomanjkljivosti in slepe ulice odkriva s pomočjo specifičnega vidika načela subsidiarnosti, kar je avtorju tudi omogočilo, da ni ostal zgolj pri kritikah in slabostih reforme, temveč je ponudil tudi konkretne predloge in ideje za nadaljnjo pot slovenskega sistema lokalne samouprave. Tako recenzirano delo ni samo kakovosten pripomoček za študente družboslovnih fakultet, temveč tudi delo, ki ga vsi, ki se kakorkoli - teoretično raziskovalno ali praktično - ukvarjamo z lokalno samoupravo v Republiki Sloveniji, enostavno ne moremo in tudi ne smemo prezreti.

Blaž LENARČIČ

Slavko Kurdija

Družbene identitete in pomen potrošnje

(Potrošnja kot produkcija)

Znanstvena knjižnica FDV 2000, 168 str.

Devetdeseta leta prejšnjega stoletja so minila v znamenju dveh procesov, globalizacije in individualizacije. Ena izmed posledic

teh dveh procesov je prav gotovo upadanje pomena velikih zgodb, ki so prevladovala do tedaj. Z velikimi zgodbami mislimo predvsem na ideologije, velike nacionalne države, religije, narode... Poleg velikih zgodb pa so se začeli radikalno spreminjati tudi sistemi, ki delujejo med posamezniki in družbo, in so še vedno aktualen problem, s katerim se srečujejo posamezniki v vsakdanjem življenju. Taki sistemi so na primer zaposlovanje, družina, javni in zasebni prostor, produkcija...

Vsi ti procesi modernizacije povzročajo probleme družbene identitete, kajti posamezniki nepripravljeni naletijo na novosti, pri katerih se ne počutijo več suvereni in zaradi tega morajo začeti na novo postavljati svojo identiteto.

Ko govorimo o modernizaciji pa nikakor ne moremo mimo potrošništva, kajti ravno potrošništvo se kaže kot njen vzrok in posledica. Za sodobno potrošnjo je namreč značilno, da uveljavlja specifične, simbolno kulturne determinante družbene pripadnosti oziroma družbenega razlikovanja. Potrošnja v smislu čiste uporabniške utilitaristične oblike v realnosti nikakor ne obstaja, obstaja pa kot kulturna praksa tako, da nima opravka z materialnim ali predmetnim, temveč z esenco simbolnega. To dejstvo pa pomeni, da lahko ravno z obravnavo potrošništva verjetno najlažje opredelimo nekatere značilnosti modernih družb, kar je v svoji knjigi z naslovom Družbene identitete in pomen potrošnje tudi naredil Slavko Kurdija.

Uvodoma avtor nakaže smer razprave, ki vodi tja, kjer velja nematerialno kot simbolno kulturna dimenzija in jo večina sodobnega družboslovja prepozna kot pomembno merilo oblikovanja družbenih identitet. V tem smislu, kot merilo družbenega razlikovanja za izhodišče razprave avtor vzame poklic in ekonomske temelje ter se opre na osrednji pojem, ki označuje razlikovanje, in neenakost v sociologiji, to je pojem diferenciacije.

Če je diferenciacija eno izmed meril družbenega razvoja, je po avtorjevem mnenju za Webra to merilo racionalizacija, in sicer kot kalkulabilno, neosebno, profitabilno ravnanje. Drugače pa racionalizacija pomeni tudi